

Współpraca banków centralnych w UE

Współpraca banków centralnych w UGiW

- Europejski System Banków Centralnych = EBC + wszystkie banki centralne krajów UE
- Eurosystem = EBC + banki centralne krajów strefy euro
- Za wspólną politykę pieniężną odpowiedzialny jest Eurosystem

Ciała decyzyjne EBC (1)

- Zarząd EBC
 - Prezes, wiceprezes, czterech członków
 - 8-letnia kadencja, kandydatury uzgadniane przez szefów rządów lub głowy państw strefy euro
 - bieżące zarządzanie działalnością EBC
 - wdrażanie decyzji dotyczących polityki pieniężnej
 - przygotowywanie spotkań Rady Prezesów

Ciała decyzyjne EBC (2)

- Rada Prezesów
 - 6 członków zarządu EBC
 - Prezesi banków centralnych strefy euro
 - Spotkania dwa razy w miesiącu, zwykle we Frankfurcie nad Menem
 - decyzje odnośnie polityki pieniężnej raz w miesiącu
 - prezesi działają w interesie całej strefy euro

Ciała decyzyjne EBC (3)

- Rada Ogólna
 - Prezes i wiceprezes EBC, prezesi banków centralnych wszystkich krajów UE
 - Spotkania co 3 miesiące
 - Doradzanie w procesie przystępowania kolejnych krajów do strefy euro
 - Nadzór nad działalnością statystyczną

Zadania Eurosystemu (1)

- Ustalanie i implementacja polityki pieniężnej
- Zarządzanie rezerwami walutowymi krajów członkowskich
 - Część rezerw przekazana przez członkowskie banki centralne do EBC
 - EBC dysponuje ok. 40 mld euro rezerw walutowych
 - Rezerwy zarządzane przez narodowe banki centralne wg wspólnych zasad Eurosystemu

Zadania Eurosystemu (2)

- Promocja sprawnego funkcjonowania systemów płatności
 - Międzynarodowy system TARGET
- Emisja banknotów
- Zbieranie i publikacja danych statystycznych
 - Współpraca m.in. z Eurostatem
- Wkład w prace nad utrzymaniem bezpieczeństwa i stabilności banków
 - ale EBC **nie jest** nadzorcą banków komercyjnych

Pomiar stopnia restrykcyjności polityki pieniężnej

Jak mierzyć zmiany w polityce pieniężnej?

- Czy bieżąca wielkość instrumentu banku centralnego wpływa na zwiększenie czy zmniejszenie inflacji w przyszłości?
- Instrumenty banku centralnego to zmienne nominalne...
- ... ale znaczenie mają zmienne realne
- W praktyce łatwiej odpowiedź na pytanie o kierunek zmian w polityce pieniężnej niż o poziom stopnia restrykcyjności

Pomiar polityki pieniężnej

- Zmiana wartości instrumentu (np. nominalnej stopy procentowej)
 - Bezpośrednio odzwierciedla decyzje
 - Ale nie bierze pod uwagę wielkości realnych (np. przy spadku oczekiwań inflacyjnych brak zmian nominalnych stóp procentowych może oznaczać wzrost restrykcyjności polityki pieniężnej)
- Zmiana realnych stóp procentowych
 - Przydatne, zwłaszcza jeśli stosowana strategia BCI

Realna naturalna stopa procentowa

- Poziom realnej stopy procentowej stabilizującej inflację **na bieżącym poziomie**
- Jeśli bieżąca stopa realna
 - niższa niż stopa naturalna – inflacja rośnie
 - wyższa niż stopa naturalna – inflacja spada
- Zmienna nieobserwowalna
 - Szacunki dla Polski – 4-6%
- Podobna koncepcja: NAIRU – „stopa bezrobocia nieprzyspieszająca inflację”

Reguła Taylora (funkcja reakcji polityki pieniężnej)

- $i = \pi + 0,5y + 0,5(\pi - \pi^*) + r^*$
(albo inaczej: $i = \alpha + 0,5y + 1,5\pi$)
 - i – stopa (nominalna) kontrolowana przez bank centralny
 - π – inflacja
 - π^* – cel inflacyjny
 - y – luka popytowa
 - r^* – realna „naturalna” stopa procentowa
- Oryginalnie: FED, 1986-1992

Reguła Taylora

- $i = \alpha + 0,5y + 1,5\pi$
- Do obniżenia inflacji konieczny **wzrost** stóp realnych (zasada Taylora)
- Luka popytowa może być wyprzedzającym wskaźnikiem inflacji
- Liczne rozszerzenia: oczekiwania, kurs walutowy, wygładzanie stóp procentowych,...

Indeks restrykcyjności polityki pieniężnej (MCI) (1)

- Kurs walutowy instrumentem dla (niektórych) banków centralnych
- Kurs walutowy może wpływać na decyzje o poziomie stóp procentowych (kurs walutowy w procesie transmisji!)
- MCI – próba łącznego uwzględnienia wpływu na gospodarkę (realnych) stóp procentowych i (realnego) kursu walutowego

Indeks restrykcyjności polityki pieniężnej (MCI) (2)

- Wprowadzony przez Bank Kanady
- Wyznaczany jako średnia ważona zmian realnej stopy procentowej (r) i (logarytmu) realnego kursu walutowego (e) w stosunku do okresu bazowego:
$$MCI_t = \alpha_1(r_t - r_0) + \alpha_2(e_t - e_0)$$
- Problemy:
 - Niestacjonarność kursu walutowego
 - Dobór wag α_1 oraz α_2

Banki centralne a stabilność sektora bankowego

Dlaczego banki centralne martwią się problemami banków komercyjnych?

Zainteresowanie banków centralnych stabilnością banków komercyjnych (1)

- Bank centralny odpowiedzialny m.in. za zapewnienie gospodarce środka płatniczego
 - Dominujący udział zobowiązań banków komercyjnych w agregatach monetarnych (ponad 80% udziału w M3)
 - Banki współtworzą systemy płatności (przelewy, pieniądź elektroniczny)
 - Brak możliwości dokonywania płatności spowodowany problemami banków może negatywnie wpłynąć na realną gospodarkę

Zainteresowanie banków centralnych stabilnością banków komercyjnych (2)

- Implementacja polityki pieniężnej poprzez rynek międzybankowy
 - Wiele banków centralnych kontroluje krótkoterminowe stopy na rynku międzybankowym
 - Jeśli sektor bankowy „w rozsypce” działania banku centralnego bez wpływu na gospodarkę
 - Rynek międzybankowy zamiera – brak transakcji
 - Banki przestają udzielać kredytów
 - Stopy banku centralnego przestają wpływać na koszt kapitału w gospodarce

Zainteresowanie banków centralnych stabilnością banków komercyjnych (3)

- Wpływ kondycji banków komercyjnych na mechanizm transmisji
 - Przenoszenie zmian stóp z rynku międzybankowego na oprocentowanie depozytów i kredytów zależy od bieżącej sytuacji finansowej banków (w efekcie zaburzenia kanału stopy procentowej)
 - W przypadku problemów w bankach możliwe ograniczenia podaży kredytu (bank centralny obniża stopy, popyt na kredyt wzrasta, ale jest ograniczona reakcja podaży)

Pożyczkodawca ostatniej instancji

- Bezpieczeństwo banków a płynność
 - Krótkoterminowe depozyty i długoterminowe kredyty
- Różnica między niepłynnością a niewypłacalnością
- Dlaczego pomoc dla banków?
 - Tylko jeśli bank jedynie niepłynny ale wypłacalny
 - Przeciwdziałanie panikom bankowym
 - Ważna rola banków w gospodarce
- W przeciwieństwie do kredytu lombardowego:
 - Niestandardowy instrument
 - Bez zabezpieczenia
- Możliwa „pokusa nadużycia”

Przyczyny istnienia nadzoru bankowego

- Istotna rola banków w gospodarce
 - Zmniejszenie asymetrii informacji na rynku kredytowym
 - Usprawnienie przepływu środków od oszczędzających do inwestujących
 - Sprzyjanie optymalnej alokacji zasobów w gospodarce
- Ochrona depozytów
 - Istotny składnik majątku gospodarstw domowych
 - Negatywne skutki gospodarcze i społeczne w przypadku kryzysu w sektorze bankowym
- Paniki bankowe

Nadzór bankowy

- Wydaje licencje na rozpoczęcie działalności bankowej
- Dbą o bezpieczne funkcjonowanie istniejących banków, m.in.
 - Wyposażenie banków kapitał
 - Zarządzanie ryzykiem
 - Przestrzeganie norm
 - Wydawanie regulacji
- Problem struktury i umiejscowienia nadzoru

Wyzwania dla nadzoru w UE

- Poszerzanie zakresu działalności transgranicznej instytucji finansowych
 - Zasada „wspólnego paszportu”
 - Działalność prowadzona poprzez oddziały i spółki zależne
 - Gdzie jest granica wspierania?
- Możliwość przenoszenia zaburzeń między krajami
- Wciąż narodowe systemy ubezpieczeń depozytów

Ubezpieczenie depozytów

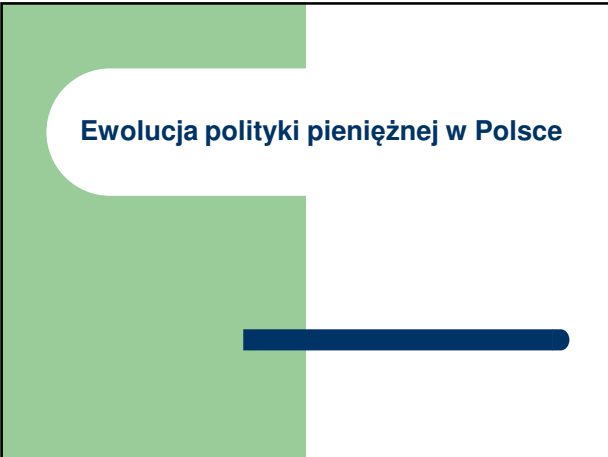
- Jeśli upada bank, deponenci mogą liczyć na (częściowe) pokrycie wartości swoich depozytów spoza masy upadłościowej
- Typy systemów ubezpieczeń depozytów
 - „zakład ubezpieczeń”
 - Zbieranie od banków środków w razie potrzeby
 - Gwarancje budżetowe
- Kto za to wszystko płaci?
 - „zdrowe” banki / klienci banków
 - podatnik

Bankowy Fundusz Gwarancyjny (1)

- Zarząd BFG
 - Bieżące zarządzanie BFG, przedstawianie planów
 - 5-cio osobowy
 - Wybierany przez Radę BFG „spośród osób posiadających odpowiednie wyższe wykształcenie oraz 5-letni staż w bankowości”

Bankowy Fundusz Gwarancyjny (2)

- Rada BFG
 - Nadzoruje Zarząd, uchwała plany działalności i plany finansowe
 - Określa (na wniosek Zarządu) wysokość stawek opłat dla banków
 - Określa zasady pomocy bankom
 - Przewodniczący powoływany przez premiera na wniosek „ministra właściwego do spraw instytucji finansowych” oraz prezesa NBP
 - Członkowie powoływani i odwoływani:
 - Trzech – minister właściwy do spraw instytucji finansowych
 - Czterech – Prezes NBP
 - Trzech – Związek Banków Polskich

Ewolucja polityki pieniężnej w Polsce

Krótką historia zmian strategii polityki pieniężnej w Polsce

- 1990-1997 – próby wykorzystania strategii kontroli podaży pieniądza
 - 1990-1991 – program stabilizacyjny MFW, administracyjne instrumenty kontroli przyrostu kredytów
 - 1992-1995 – stosowanie podstawowej formy strategii kontroli podaży pieniądza, od 1994 r. problem z kontrolą (napływ kapitału zagranicznego, bo stały kurs walutowy i wysokie stopy procentowe)
 - 1996-1997 – stosowanie koncepcji triady celów polityki pieniężnej (próby kontroli bazy monetarnej)

-
-
-
-
-
-

Ewolucja systemu kursowego w Polsce

Wykres przedstawia ewolucję systemu kursowego w Polsce od 1980 do 2005 roku. Oś pionowa reprezentuje stopień wolności (0.0 do 5.0), a oś pozioma reprezentuje lata. Trzy serie danych: Purytet centralny (niebieska linia), Kurs rynkowy (pomarańczowa linia) i Przeciżół walut (niebieska linia). Wykres zawiera również kilka etykiet w czerwonych ramkach z liniami wskazującymi na konkretne punkty na wykresie: 'Deregulacja i wprowadzenie konkurencji' (ok. 1981), 'Deregulacja' (ok. 1983), 'Wprowadzenie zasady wolności' (ok. 1985), 'Normalizacja' (ok. 1987), 'Zmiana kursu' (ok. 1990), 'Uprawnienie kursu' (ok. 1992).

Krótką historia zmian strategii polityki pieniężnej w Polsce

- 1998-obecnie – strategia bezpośredniego celu inflacyjnego
 - 1998 – utworzenie Rady Polityki Pieniężnej
 - Dążenie do stopniowej liberalizacji systemu kursu walutowego
 - BCI formalnie stosowany od 1999 r.
 - Od 2004 r. – cel inflacyjny na poziomie 2,5%
- W przyszłości
 - Ponownie dualny cel (w okresie uczestnictwa w ERM II)
 - Uczestnictwo w strefie euro – wspólna polityka pieniężna

Rada Polityki Pieniężnej

- Jest organem NBP
 - podstawowe akty prawne: Konstytucja i Ustawa o NBP
- Skład:
 - Prezes NBP (Przewodniczący RPP)
 - 9 członków – kadencja 6 lat, praktycznie brak możliwości odwołania
 - Członkowie powoływani (po 3) przez Sejm, Senat i Prezydenta RP

Rada Polityki Pieniężnej

- Ustala wysokość stóp procentowych NBP
- Ustala zasady i stopy rezerwy obowiązkowej
- Ustala zasady operacji otwartego rynku
- Co roku przygotowuje założenia polityki pieniężnej (przedkładane Sejmowi **do wiadomości** równocześnie z rządowym projektem budżetu)
- Przedstawia Sejmowi sprawozdanie z wykonania założeń polityki pieniężnej
- W pewnych obszarach pełni funkcję „rady nadzorczej” dla NBP
